

НЕАКАНСЕРВАТЫЎНАЯ РЭВАЛЮЦЫЯ Р. РЭЙГАНА

Вынікі выбарчай кампаніі 1980 г. вызначаліся незадавальняючымі тэмпамі эканамічнага развіцця, няўдачамі ў знешняй палітыцы, ростам кансерватыўных настрояў у асяроддзі простых амерыканцаў. Пераканаўчую перамогу над Д. Картэрам, які вылучыў сваю кандыдатуру на другі тэрмін, атрымаў прадстаўнік правага крыла Рэспубліканскай партыі Р. Рэйган.

1980-я гг. называюць часам «неакансерватыўнай рэвалюцыі». Паварот у жыцці краіны меў у сваёй аснове эканамічныя, сацыяльныя і ідэйныя перадумовы. Механізмы тармажэння сацыяльна-эканамічнага развіцця, звязаныя з крызісам кейнсiянства і пераходам у стадыю постындустрыяльнага развіцця, не былі ліквідаваны. «Неакансерватыўную рэвалюцыю» спансіраваў незадаволены падзеннем прыбытку буйны капітал. Павестку дня сталі вызначаць даследчыкі і фонды, якія ім фінансаваліся.

У аснове новай ідэалогіі ляжалі ідэі двух нобелеўскіх лаўрэатаў М. Фрыдмана і Ф. фон Хаека. Яны прапаноўвалі вярнуцца да вольных рыначных адносін, адмовіцца ад залішняга дзяржаўнага рэгулявання і перайсці ад кейнсiянскай «эканомікі попыту» да «эканомікі прапановы». Сацыяльную базу новага кансерватызму склаў незадаволены высокімі падаткамі і інфляцыяй, знешнепалітычнымі няўдачамі сярэдні клас. Вялікую папулярнасць у яго асяроддзі набылі кансерватыўныя рэлігійныя дзеячы. Яны прапаноўвалі страціўшым арыенціры амерыканцам простыя адказы на ўсе пытанні — захаванне Божых заповедзей і вяртанне да ранейшага ўкладу жыцця, да пратэстанцкай працоўнай этыкі, да згубленых «сямейных каштоўнасцей». Штотыднёвая тэлевізійная аўдыторыя толькі аднаго папулярнага прапаведніка Д. Фолуэла складала 100 млн чалавек. Заснаваны ім рух «Маральная большасць» аб'ядноўваў 2,5 млн актыўных членаў.

У цэнтры падзей знаходзілася фігура Рэйгана. Яго жыццёвы шлях уключаў працу выратавальніка на водах, мыйшчыка посуду ў студэнцкім інтэрнаце, спартыўнага каментатара на радыё, акцёра Галівуда, старшыні гільдыі кінаакцёраў, агента ФБР, штатнага аратара кампаніі «Джэнерал Электрык», губернатара Каліфорніі. Прэзідэнт не валодаў колькі-небудзь сур'ёзнымі ведамі, публічна блятаў Інданезію і Індакітай, Афганістан і Пакістан, Карыбскае мора і Міжземнае, не ведаў, што Афрыка — гэта не адна краіна, што ў Ірана ёсць агульная мяжа з СССР, і сцвярджаў, што пры неабходнасці можна вярнуць назад запушчаную

міжконтынентальную ракету. Але Р. Рэйган меў цвёрдыя перакананні і ідэалы, ён верыў у шырокае магчымасці сваёй краіны, перашкодзіць росквіту якой маглі толькі абмежаванне эканамічных свабод і бязвольне палітычнага кіраўніцтва ў барацьбе з «сусветным злом камунізму». Сваю задачу ён бачыў у тым, каб вярнуць гэту вёсру амерыканцам, вызначыць кірунак развіцця, а дэталі пакідаў спецыялістам. Рэйган пашырыў папулісцкі дыялог рэспубліканцаў з дэмакратычнай часткай электарату, з сярэднім класам. Цяпер ён уключаў у сябе пытанні эканамічнага росту, падатковай сістэмы, маральных каштоўнасцей.

Амерыканцам былі прапанаваны простыя думкі: «Вялікая дзяржава сядзіць на шыі ў народа»; «Нам не варта чакаць, што ўрад вырашыць нашы праблемы. Урад і ёсць наша праблема»; «Зніжэнне падаткаў зробіць багацей усіх»; «Барацьба з беднасцю спараджае беднасць». Прапанаваная «Праграма эканамічнага адраджэння» 1981 г. уключала ў сябе памяншэнне федэральных выдаткаў за кошт расходаў на сацыяльную сферу, скарачэнне дзяржапарату і ліквідацыю дэфіцыту федэральнага бюджэту, скарачэнне падаткаў на грамадзян і карпарацыі, што павінна было прывесці да росту капіталаўкладанняў і стварэння працоўных месц.

За перыяд двух прэзідэнцкіх тэрмінаў Рэйгана ні адна з гэтых мэт дасягнута не была. Федэральныя выдаткі меншымі тэмпамі, але працягвалі расці. Першапачаткова былі скарачаны 83 сацыяльныя праграмы, але ўзровень сацыяльных расходаў вярнуўся да ранейшага паказчыка і нават перавысіў яго. Дэфіцыт дзяржаўнага бюджэту не толькі не скараціўся, але мнагакратна ўзрос з прычыны памяншэння падатковай базы і хуткага росту выдаткаў на абарону. Нацыянальны доўг краіны павялічыўся з 906 млрд дол. у 1980 г. да 2,6 трлн дол. у 1988 г. Скарачэнне падаткаў не прывяло, як чакалася, да хуткага росту капіталаўкладанняў. Вызваленыя сродкі выкарыстоўваліся буйным капіталам для фінансавых спекуляцый. Уздым эканомікі забяспечваўся не палітыкай Рэйгана, а новым узроўнем тэхналогій, засваенне і выкарыстанне якіх стала магчымым дзякуючы раней зробленым дзяржавай і самім работнікам капіталаўкладанням у «чалавечы капітал».

На прэзідэнцкіх выбарах 1984 г. Р. Рэйган атрымаў пераканаўчую перамогу над кандыдатам-дэмакратам У. Мандэйлам. Дэмакраты не змаглі прапанаваць прымальную і зразумелую альтэрнатыву. Сітуацыя безвыходнасці, адсутнасці бачных перспектываў сышла ў мінулае. Прырост ВВП склаў 7% — найвышэйшы паказчык з 1951 г. Два тэзісы — «Жыць стала лепш» і «Амерыка вяртаецца» (*Life is better, America is back*) — сталі лейтматывам сродкаў масавай інфармацыі і дамінавалі ў грамадскай думцы.

Пазітыўныя эканамічныя чаканні падтрымлівалі дзелавую актыўнасць, прывялі да новага буму кансьюмерызму, які, хоць і суправаджаўся зніжэннем узроўню назапашванняў насельніцтва, даваў магчымасць набыць тэхніку новага пакалення (відэамагнітафоны, мікрахвалевыя печы, лазерныя прайгравальнікі), далучыцца да новай якасці жыцця.

1980-я гг. сталі часам камп'ютарнай рэвалюцыі. Колькасць персанальных камп'ютераў з 1981 па 1988 г. узрасла з 2 да 45 мільёнаў. У адказ на ўзросшы попыт адрадзілася і адужэла аўтамабільная прамысловасць. Найбольш дынамічная і кваліфікаваная частка наёмных работнікаў адгрывала вырашальную ролю ў засваенні новых тэхналогій, іх праца станавілася ўсё больш запатрабаванай. На працягу 1980-х гг. колькасць амерыканцаў, якія зараблялі ў год 500 000 дол. і больш, павялічылася на 985 %. Пospехі асобных прадстаўнікоў інавацыйнага бізнесу, узнікненне новых шматмільённых багаццяў спалучаліся са стагнацыйй даходаў асноўнай часткі амерыканцаў: сярэдні клас не палепшыў сваё становішча. Нарастаў разрыў паміж прадукцыйнасцю і аплатай працы. Прадукцыйнасць працы вырасла на 3,9 % у першы і на 3,7 % у другі перыяд праўлення Р. Рэйгана, у той час як рэальны ўзровень пагадзіннай аплаты ўзрос толькі на 0,2 і 0,3 % адпаведна.

У 1980-я гг. імкліва расла сацыяльная дыферэнцыяцыя, даходы сярэдняга класа істотна не павялічыліся, вырас працэнт бедных амерыканцаў. Краіна перайшла ў постындустрыяльную, інфармацыйную стадыю развіцця, але цяжкасці гэтага пераходу ляглі на плечы забяспечыўшых гэты пераход наёмных работнікаў, сярэдняга класа, у той час як дывідэнды даставаліся амаль выключна багатай эліце, 1–5 % амерыканцаў.

Дзеянні адміністрацыі Р. Рэйгана ў першы перыяд яго прэзідэнцтва прывялі да пагаршэння савецка-амерыканскіх адносін. Прэзідэнт называў Савецкі Саюз увасабленнем зла, «імперыяй зла». Чорна-белая карціна свету не пакідала месца для дыялогу або кампрамісу. Быў узят курс на дасягненне безумоўнай ваеннай перавагі і правядзенне палітыкі з пазіцыі сілы. Праграма мадэрнізацыі ядзерных узбраенняў уключала ў сябе стварэнне міжкантынентальных мабільных ракетных сістэм «Эмкс» (MX), будаўніцтва больш за 100 новых стратэгічных бамбардзіроўшчыкаў «Б-1» (B-1), спуск на ваду кожны год па новай ядзернай падводнай лодцы «Трайдэнт» (Trident).

Асаблівае месца ў планах Рэйгана заняла праграма «Стратэгічная абаронная ініцыятыва» (CAI), якая мела на мэце ў парушэнне дагавора па АСА (ПРА) стварэнне ў каляямной прасторы сістэмы для знішчэння савецкіх балістычных ракет. Ваяўнічая рыторыка Рэйгана, адкрытае

жаданне дасягнуць ваеннай перавагі і дыктаваць свае ўмовы выклікалі жорсткую рэакцыю ў адказ. СССР адмаўляўся абмяркоўваць прапанаванае Рэйганам «нулявое» рашэнне пра ракеты сярэдняга радыуса дзеяння і не згаджаўся на кантроль за раней падпісанымі дамовамі шляхам праверкі на месцах. У жніўні 1983 г. савецкі знішчальнік збіў паўднёвакарэйскі пасажырскі «Боінг 707», які парушыў паветраную прастору СССР. У ліку загінулых 269 пасажыраў было 62 амерыканцы.

Як паказалі сацыялагічныя апытанні, больш за 70 % амерыканцаў былі за ўзмацненне жорсткага курсу ў дачыненні да Савецкага Саюза. Глобальнае супрацьстаянне ўзмацнялася. Широкамапаштабная дапамога аказвалася афганскім муджахедам. Зброя і грошы перадаваліся сапернікам левага ўрала Анголы, які падтрымліваў СССР. У ваенных дзеяннях супраць наёмнікаў і паўднёваафрыканскіх войск на баку ўрада ваявалі кубінскія вайскоўцы. У 1982 г. была апублікавана «Карыбская ініцыятыва». ЗША абвясцілі аб намеры не дапусціць узмацнення ўплыву пазіцыі Кубы і левых сіл, яны фінансавалі і забяспечвалі нікарагуанскіх контррэвалюцыянераў. У барацьбе супраць партызан ЗША падтрымлівалі лаяльны ім правы рэжым у Сальвадоры. 25 кастрычніка 1983 г. пад падставай абароны амерыканскіх студэнтаў і пагрозы выкарыстання аэрапорта, які будаваўся пры ўдзеле Кубы на шкоду бяспецы ЗША, быў ажыццёўлены захоп астраўной дзяржавы Грэнада ў Карыбскім басейне. Рэйган абвясціў аб важнай перамозе – СССР упершыню страціў свайго сатэліта.

Істотны ўрон рэпутацыі прэзідэнта і яго адміністрацыі нанёс скандал «Іран – контраст». У 1986 г. сталі вядомы акалічнасці таямнічай аперацыі, сутнасць якой зводзілася да паставак зброі Ірану ў абмен на вызваленне захопленых у Ліване супрацоўнікаў ЦРУ. Зброю пастаўляў Ізраіль, ЦРУ папаўняла яго запасы, атрыманыя грошы накіроўваліся на фінансаванне нікарагуанскіх контраст. Пастаўкі зброі Ірану, роўна як і дадатковая дапамога контррэвалюцыянерам у абыход Кангрэса, былі незаконныя. Да правядзення аперацыі былі датычны міністр абароны К. Уайнбергер, саветнік прэзідэнта па нацыянальнай бяспецы Д. Пойндэкстэр. Сваё дачыненне прэзідэнт адмаўляў, але высветлілася, што ён адобрыў здзелку. З асуджаннем дзеянняў прэзідэнта выступілі Д. Форд і Д. Картэр. 50 % амерыканцаў лічылі, што Рэйган падмануў іх чаканні, 80 % – што ён хлусіў. Але і далей Рэйган лічыў, што можа прымаць рашэнні ў абыход законных працэдур і міжнароднага права. У 1987 г. Рэйган, грунтуючыся на інфармацыі ЦРУ аб адказнасці М. Калафі за тэрытарыяльную акцыю ў Заходнім Берліне і магчымую падрыхтоўку за-

маху на сябе, прыняў рашэнне аб бамбардзіроўцы рэзідэнцыі лівійскага лідара.

Змены ў савецка-амерыканскіх адносінах адбыліся ў сувязі з прыходам да ўлады ў СССР М. Гарбачова. У 1986–1988 гг. кіраўнікі дзвюх дзяржаў сустракаліся пяць разоў. Аднавіліся перамовы аб абмежаванні ўзбраенняў. Асабістыя кантакты лідараў дзвюх краін і зрухі ў пазіцыі СССР, якія выявіліся ў згодзе не звязваць пытанне аб САІ з іншымі пытаннямі, прывялі да падпісання дагавора 1987 г. аб ліквідацыі ракет сярэдняй і малой далёкасці, які стаў першым дагаворам аб знішчэнні цэлага класа ядзернай зброі. Пасля перыяду жорсткай канфрантацыі краіны ўступілі ў новы перыяд разрадкі і перагавораў. Яркім эпізодам адносін Р. Рэйгана з «імперыяй зла» стаў яго візіт у Маскву ў 1988 г. На зададзенае яму на Краснай плошчы пытанне аб яго ўражанні Рэйган адказаў: «Увогуле я не разумею, як я тут апынуўся».

Пераемнікам Р. Рэйгана на пасадзе прэзідэнта стаў віцэ-прэзідэнт Д. Г. Буш, які перамог на выбарах 1988 г. кандыдата-рэспубліканца М. Дукакіса. Выбарам папярэднічалі шэсць гадоў эканамічнага ўздыму. Вынікам апошніх трох гадоў стала стабілізацыя адносін з Савецкім Саюзам. Д. Буш выкарыстаў гэтыя дасягненні ў выбарчай кампаніі і атрымаў пераканаўчую перамогу, якая фактычна была трэцяй перамогай Р. Рэйгана.

Новы прэзідэнт валодаў значным жывіцёвым і палітычным досведам. Падчас Другой сусветнай вайны тры гады быў лётчыкам марской авіяцыі, пасля вайны адным з первых заснаваў кампанію па здабычы нафты ў моры, у розныя гады прадстаўляў ЗША ў ААН, узначальваў місію ў Кітаі, быў дырэктарам ЦРУ.

Асноўную ўвагу прэзідэнт надаваў знешняй палітыцы. Заканчэнне халоднай вайны стварала выгадную для ЗША сітуацыю. Прэзідэнт праводзіў асцярожную і прагматычную палітыку, выступаючы спонсарам і пасрэднікам урэгулявання шматгадовых канфліктаў, вынікам чаго было ўзмацненне пазіцыі ЗША. У 1988 г. ЗША выступілі гарантам пагаднення аб вывадзе савецкіх войск з Афганістана. У 1990 г., у адрозненне ад дваістай пазіцыі Францыі і Вялікабрытаніі, яны рашуча падтрымалі аб'яднанне Германіі. Заходнія партнёры дамагліся ад СССР згоды на членства Германіі ў НАТА. Савецкае кіраўніцтва атрымала вусныя запэўненні амерыканцаў пра тое, што прасоўвання НАТА на Усход не будзе. У 1990 г. прайшлі выбары ў Нікарагуа, па выніках якіх сандыністы саступілі ўладу сваім палітычным апанентам. У 1992 г. спынілася партызанская вайна ў Сальвадоры. Было дасягнута мірнае ўрэгуляванне ў Анголе, кубінскія войскі пакінулі краіну. В'етнам вывёў свае войскі

з Камбоджы. У 1990 г. былі падпісаны пагадненні аб скарачэнні звычайных узбраенняў у Еўропе, у 1991 і 1992 гг. — пагадненні з РФ аб скарачэнні колькасці ядзерных зарадаў і іх носьбітаў СНУ-1 і СНУ-2. Па плане міністра абароны Д. Чэйні ЗША прыступілі да пяцігадовага скарачэння расходаў на абарону. Спыняліся 23 ваенныя праграмы, на чвэрць скарацілася колькасць узброеных сіл ЗША. Але гэты план не прадугледжваў памяншэння выдаткаў на распрацоўку новай зброі, якія працягвалі расці і ўжо ў 3,5 разы перавышалі выдаткі іншых краін НАТА і Японіі разам узятых.

Д. Буш выступіў з заклікам да фарміравання заснаванага на безумоўным выкананні міжнароднага права і прынцыпаў ААН «новага сусветнага парадку». Але сам дзейнічаў па-іншаму. У 1989 г. марская пяхота ЗША захапіла і вывезла з Панамы кіраўніка гэтай краіны генерала Мануэля Нар'егу. Генерал раней супрацоўнічаў з Кубай, ЦРУ, затым быў абвінавачаны ў пастаўках наркатыкаў у ЗША. У час ваеннай аперацыі было забіта 300 панамцаў. Праблема наркатыкаў хвалявала амерыканцаў: аб'ём абароту наркатыкаў у ЗША ў 1990 г. перавышаў 100 млн дол., таму 80 % амерыканцаў віталі дзеянні свайго прэзідэнта, якія парушалі міжнароднае права і Статут ААН.

У духу ўзаемадзейнення ў рамках «новага сусветнага парадку» ў 1991 г. з санкцыі ААН была арганізавана і праведзена аперацыя па вызваленні Кувейта ад войск іракскага лідара Садама Хусейна. Аперацыя «Бура ў пустыні» прадэманстравала моц новай кадравай арміі і якасці высокадакладнай зброі. Нягледзячы на існаваўшую магчымасць звяржэння Хусейна, ЗША не падтрымалі апазіцыю, не выйшлі за межы мандата ААН. Ваенныя дзеянні пасля вызвалення Кувейта былі спынены. Па рашэнні ААН на Ірак былі накладзены санкцыі, якія істотна абмежавалі пагрозу новай агрэсіі.

Сур'ёзным дасягненнем у развіцці эканамічнай кааперацыі на Амерыканскім кантыненце стала зняцце ў 1988 г. бар'ераў ва ўзаемным гандлі паміж ЗША і Канадай і падпісанне ў 1992 г. пагаднення аб стварэнні зоны свабоднага гандлю Паўночнай Амерыкі (НАФТА), у якую ўвайшлі ЗША, Канада і Мексіка.

Пасля паспяховага завяршэння «Буры ў пустыні» рэйтынг прэзідэнта дасягнуў гістарычнага максімуму ў 91 %. Чакалася лёгкая перамога на наступных выбарах 1992 г., але адбылося па-іншаму. Д. Буш працягнуў эканамічную палітыку свайго папярэдніка, што прывяло да ўзмацнення яе негатывных наступстваў. Захоўвалася ранейшая палітыка нізкіх падаткаў для вялікага бізнесу. Дэклараваная мэта такой палітыкі — рост інвестыцый у эканоміку — дасягнута не была. У 1989–1990 гг. на 2,2 % скараціліся інвестыцыі ў вытворчасць, новыя інвестыцыі склалі толькі

2,4 % ад ВВП, што было найгоршым паказчыкам за папярэднія 30 гадоў. Сярэднегадавы рост ВВП склаў толькі 0,7 % – горшы паказчык з часоў Вялікай дэпрэсіі. На мяжы банкруцтва апынуліся Каліфорнія, яшчэ 30 штатаў і многія гарады. Як і раней, рост прадукцыйнасці працы не суправаджаўся ростам аплаты. Працягваў павялічвацца дэфіцыт дзяржаўнага бюджэту, павялічвалася дзяржаўны доўг.

Становішча ўскладнялася распачатым цыклічным спадам сусветнай эканомікі. Прэзідэнт не меў цвёрдых перакананняў па пытаннях эканамічнага развіцця. У 1980 г., канкуруючы з Рэйганам за права быць вылучаным ад Рэспубліканскай партыі, Буш называў праграму Рэйгана «эканамічным шаманствам». Але стаўшы віцэ-прэзідэнтам, а затым прэзідэнтам, ён ішоў менавіта гэтым курсам. У 1989 г. Буш наклаў вета на закон аб павышэнні мінімальнай заробтнай платы. У яго не атрымлівалася праводзіць узгодненую палітыку з Кангрэсам, дзе большасцю валодалі дэмакраты. Усяго да заканчэння прэзідэнцкага тэрміну Буш наклаў вета яшчэ на 37 законапраектаў. У 1990 г. былі павялічаны падаткі на алкаголь, бензін, тытунь, карыстанне асабістым водным транспартам і інш. Вымушанае і эканамічна апраўданае рашэнне стала парушэннем яго перадвыбарных абяцанняў. Не выкананы былі і іншыя запэўненні – вырашаны праблемы экалогіі і адукацыі. Істотных змен не адбылося. У латэнтнай форме праяўлялі сябе будучыя праблемы.

Пад уплывам змяняўшыхся ўмоў гаспадарання і палітыкі кіраваўшых адміністрацый меў месца паступовы дэмантаж сістэмы дзяржаўнага рэгулявання іпатэчнага крэдытавання, якая склалася ў 1930-я гг. Дэрегуляванне зрабіла магчымымі рызыкаўныя капіталаўкладанні і ашуканскую практыку. Грозным папярэджаннем для кіруючых колаў павінен быў стаць крызіс сістэмы асноўнага інструменту іпатэкі пазыка-ашчадных асацыяцый і іх масавае банкруцтва ў канцы 1980-х гг. На іх выратаванне было выдаткавана 87,9 млрд дол., што стала адной з прычын росту дэфіцыту дзяржаўнага бюджэту і распахатай рэцэсіі, якая пачалася праз два месяцы пасля заканчэння вайны ў Персідскім заліве. На фоне пагаршэння ўсіх эканамічных паказчыкаў, росту беспрацоўя, якое дасягнула 7 %, адміністрацыя Буша працягвала бяздзейнічаць. Рэйтынг прэзідэнта зменшыўся да 40 %. Зразумелым для выбаршчыкаў лозунгам стала фраза «Уся справа ў эканоміцы» кандыдата ад Дэмакратычнай партыі Б. Клінтана, які перамог на выбарах.

Паражэнне на выбарах 1992 г. завяршыла 12-гадовы перыяд праўлення рэспубліканцаў, перыяд «кансерватыўнай рэвалюцыі», змест і вынікі якой не адпавядалі абяцанням, дадзеным амерыканскім выбаршчыкам.

«ТРЕЦІ ШЛЯХ» Б. КЛІНТАНА

Выхадзец з беднай сям'і, Клінтан усяго дасягнуў сам. З дапамогай грантаў для асабліва адораных студэнтаў скончыў Джорджтаўнскі і Ельскі ўніверсітэты, ва ўзросце 29 гадоў стаў спачатку пракурорам, а затым губернатарам роднага штата Арканзас. У 1991 г. ён быў прызнаны самым эфектыўным губернатарам у краіне. На выбарах Б. Клінтан набраў галасоў больш за Д. Буша дзякуючы таму, што частка выбаршчыкаў прагаласавала за трэцяга кандыдата, тэхаскага мільянера Р. Перо.

Новы прэзідэнт правіў з аглядак на кансерватыўнаю большасць амерыканцаў. «Трэці шлях» Клінтана быў спробай на новым вітку развіцця адрадыніцтва актывісцкую дзяржаву. Ставілася задача абароны сярэдняга класа і павышэння канкурэнтаздольнасці краіны ў глабальнай эканоміцы дзякуючы ўкладанню ў «чалавечы капітал». Рабіць гэта меркавалася ў рамках бездэфіцытнага бюджэту.

На працягу першага тэрміну атрымалася дамагчыся няшмат чаго. Былі прыняты законы аб прадастаўленні неаплачанага адпачынку па хваробе, цяжарнасці і доглядзе за хворымі членамі сям'і, аб абмежаванні продажу зброі, пачала праводзіцца рэформа школьнай адукацыі, ажыццявіліся папулярныя меры па ўмацаванні правапарадку, якія прывялі да зніжэння ўзроўню злачыннасці. Але для прыняцця пакета законаў аб зніжэнні дэфіцыту дзяржаўнага бюджэту давялося адмовіцца ад маштабных інвестыцый у сацыяльнай сферы, насуперак дадзеным абяцанням былі павышаны падаткі не толькі для багатых амерыканцаў, але і для сярэдняга класа.

Прэзідэнт сутыкнуўся з жорсткім супрацівам Рэспубліканскай партыі. Была разгорнута кампанія па дыскрэдытацыі пары Клінтанаў. Іх абвінавачвалі ў злоўжываннях уладай у карыслівых мэтах у Арканзасе, у самагабстве былога партнёра жонкі прэзідэнта ў юрыдычнай фірме, сябра і дарадцы прэзідэнта У. Фостэра. Злабыткам галаснасці сталі факты (як сапраўдныя, так і сфабрыкаваныя) аб шлюбнай нявернасці прэзідэнта. Кампрамісы, дапушчаныя памылкі і асабістыя недахопы Клінтана прывялі да падзення яго аўтарытэту і правалу ключовага праекта стварэння адзінай сістэмы медыцынскага страхавання.

На прамежках выбарах у Кангрэс 1994 г. перамогу атрымалі рэспубліканцы. Клінтану ўдалося пераадолець крызіс даверу выбаршчыкаў, пераканаць іх у адсутнасці ў рэспубліканцаў і іх кандыдата Б. Доўла годнай альтэрнатыўнай праграмы і атрымаць пераканаўчую перамогу на прэзідэнцкіх выбарах 1995 г. Важнай прычынай поспеху Клінтана быў эканамічны ўздым, які пачаўся ў 1994 г. і прадоўжыўся шэсць гадоў.